

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ FIZIKE – 2006/07.
Osnovna škola

Uputa: U svim zadacima gdje je to potrebno koristiti $g = 10 \text{ N/kg}$.

1. zadatak (9 bodova)

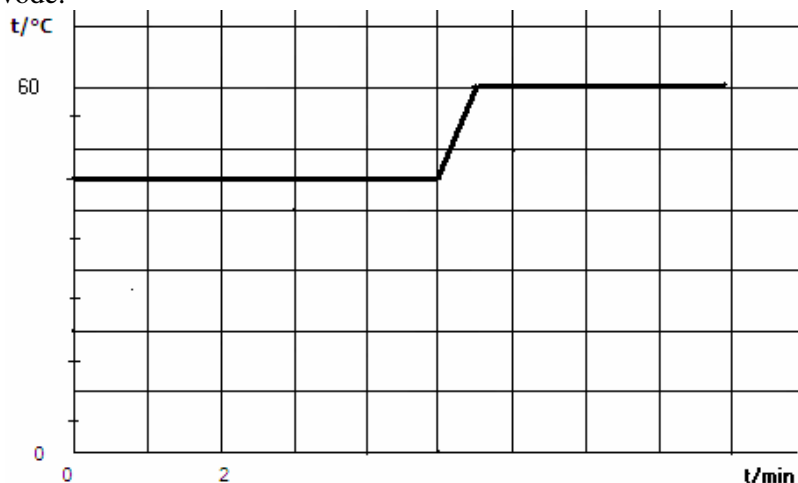
Marko je u posudi nepoznate visine i površine dna 80 cm^2 napunjenu do $2/3$ vodom uronio kamen mase 200 g i gustoće 2300 kg/m^3 . Nakon uranjanja ukupni volumen u posudi se povećao i novi volumen je iznosio $3/4$ volumena posude. Kolika je visina posude? Gustoća vode iznosi 1000 kg/m^3 .

2. zadatak (9 bodova)

- a) Koliki rad mora obaviti majmun koji stoji na tlu da bi uhvatio bananu koja raste 1250 cm iznad tla? Masa majmuna je 7 kg .
- b) Ako majmun zgrabi bananu i pusti granu za koju se pridržavao, kolika će mu biti kinetička energija neposredno prije nego što dodirne tlo, ako pretpostavimo da pri padu nema gubitaka energije? Masu banane zanemarimo

3. zadatak (10 bodova)

U posudi se nalaze dvije litre vode. Na grafikonu je prikazano kako se s vremenom mijenja temperatura vode.

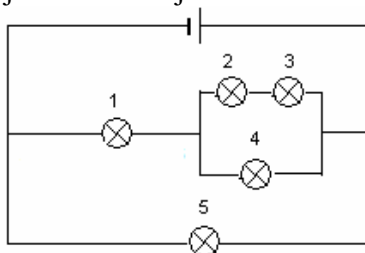
- a) Kolika je početna temperatura vode?
- b) U petoj minuti u vodu je ubačen uteg mase $0,5 \text{ kg}$ i specifičnog toplinskog kapaciteta 880 J/kgK . Bilo je potrebno 30 s da se ujednači temperatura vode. Kolika je bila temperatura ubačenog utega?
Gustoća vode iznosi 1000 kg/m^3 , a specifični toplinski kapacitet vode 4200 J/kgK .

4. zadatak (11 bodova)

Dok je provalnik pokušavao ući u jednu obiteljsku kuću nanjušio ga je pas. Provalnik se preplašio i počeo bježati radeći 360 koraka u minuti. Duljina jednog koraka je 0.5m. Psu je trebalo 120 sekundi da se izvuče iz kuće, te je počeo trčati za provalnikom stalnom brzinom od 5 m/s. Na kojoj će udaljenosti od kuće pas susresti provalnika, ako nastavi trčati za njim? I pas i provalnik trče pravocrtno.

5. zadatak (11 bodova)

S potpuno novom baterijom i pet jednakih žaruljica složimo strujni krug prema shemi na slici.

- Koja će žaruljica biti najsjajinja?
- Žaruljicu 3 odvinemo iz grla. Poredajte po sjaju ostale žaruljice. Obrazložite.

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ FIZIKE
Osnovna škola – praktični zadaci

6. zadatak (7 bodova)

U strujni krug veži serijski žaruljicu i paralelni spoj dvaju žaruljica, te bateriju. Nacrtajte shemu spoja. Mjereći struju kroz svaku žaruljicu i napon na svakoj žaruljici provjeri imaju li žaruljice jednak otpor.

7. zadatak (10 bodova)

Na ljepljivu traku (selotejp) pričvrsti petlju od konca i novčiće. Odredi redom težinu 6, 7, 8, 9 i 10 novčića od 1kn. Nacrtaj dijagram koji pokazuje kako težina ovisi o broju novčića. Iz dijagrama odredi zajedničku masu konca i ljepljive trake.(10 bodova)

8. zadatak (13 bodova)

Odredi toplinski kapacitet novčića od 1kn.. Opiši i obrazloži postupak. Specifični toplinski kapacitet vode je 4200 J/kgK (13 bodova)

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ FIZIKE – 2006/07
Osnovne škole – rješenja i bodovanje

Upute za bodovanje: Ovdje je prikazan jedan način rješavanja zadataka. Ako učenici riješe zadatak drugačijim, a fizikalno ispravnim načinom, treba im dati puni broj bodova predviđen za taj zadatak. Ako učenici ne napišu posebno svaki ovdje predviđeni korak, a vidljivo je da su ga napravili, treba im dati bodove kao da su ga napisali. U koracima koji sadrže formulu i brojčani rezultat, brojčani rezultat uvijek nosi 1 bod, a ostatak bodova pripada formuli ili zaključku, koji mogu biti direktno napisani ili vidljivi iz konteksta.

1. Masa kamena: $m = 200\text{ g} = 0.2\text{ kg}$ **1 bod**
- Volumen kamena: $V = \frac{m}{\rho} = 8.7 \cdot 10^{-5}\text{ m}^3$ **2 boda**
- Promjena volumena vode u posudi: $\Delta V = V_{\text{poslije}} - V_{\text{prije}}$ **1 bod**
- $$\Delta V = \frac{3}{4}V - \frac{2}{3}V = \frac{1}{12}V$$
- 1 bod**
- Promjena volumena jednaka je volumenu kamena:
- $$\Delta V = V_k$$
- $$\frac{1}{12}V = 8.7 \cdot 10^{-5}\text{ m}^3$$
- 1 bod**
- $V = 1.044 \cdot 10^{-3}\text{ m}^3 = 1044\text{ cm}^3$ **1 bod**
- Visina posude: $v = \frac{V}{S} = 13.05\text{ cm}$ **2 boda**
2. a) Visina grane: $h = 1250\text{ cm} = 12.5\text{ m}$ **1 bod**
 Težina majmuna: $G = mg = 70\text{ N}$ **2 boda**
 Rad koji majmun obavi: $W = Gh = 875\text{ J}$ **2 boda**
- b) Na grani majmun ima gravitacijsku potencijalnu energiju **2 boda**
 $E_{\text{pot}} = mgh = 875\text{ J}$
- Kada pusti granu ta energija se pretvora u kinetičku energiju i neposredno prije pada kinetička energija jednaka je potencijalnoj na grani: $E_{\text{kin}} = E_{\text{pot}}$ **1 bod**
- $$E_{\text{kin}} = 875\text{ J}$$
- 1 bod**
3. a) Početna temperatura vode: $t = 45^\circ\text{C}$ (samo se očita s grafa) **2 boda**
- b) $t_{\text{smjese}} = 60^\circ\text{C}$ **2 boda**
- $$V_{\text{vode}} = 2L = 2\text{ dm}^3 = 0.002\text{ m}^3$$
- 1 bod**
- $$m_{\text{vode}} = \rho \cdot V = 2\text{ kg}$$
- 1 bod**
- Temperaturu vode odredit ćemo iz zakona o očuvanju energije:
- $$Q_{\text{vode}} = Q_u, \text{ odnosno } m_{\text{vode}} c_{\text{vode}} (t_{\text{smjese}} - t_{\text{vode}}) = m_u c_u (t_u - t_{\text{smjese}})$$
- 2 boda**
- Iz toga je temperatura utega: $t_u = 346.4^\circ\text{C}$ **2 boda**

Učenik dobiva dva boda za točan rezultat i postupak, a ukoliko rezultat nije točan, a postupak je, dobiva jedan bod.

4. $t = 1 \text{ min} = 60 \text{ s}$ 1 bod

Put kojeg provalnik prevali u jednoj minuti: $s_{prov.} = 360 \cdot 0.5m = 180m$ 1 bod

Brzina provalnika: $v_{prov.} = \frac{180m}{60s} = 3 \frac{m}{s}$ 2 boda

Kada pas sustigne provalnika prešli su jednake puteve: $s_{psa} = s_{prov.}$ 1 bod

Pas je trčao vrijeme t .

$s_{psa} = v_{pas} \cdot t$ 1 bod

$s_{prov.} = v_{prov.} \cdot (t + 120s)$ 1 bod

$v_{psa} \cdot t = v_{prov.} \cdot (t + 120s)$ 1 bod

$t = 180 \text{ s}$ 1 bod

$s = v_{psa} \cdot t = 900m$ 2 boda

5. a) Najjače će svijetliti žaruljica 5. 1 bod

b) Žaruljica 5. će biti najsjajnija. 1 bod

Razlog: otpor u grani gdje je žaruljica 5. je manji od otpora druge grane, pa je struja kroz žaruljicu 5. najveća. 2 boda

Žaruljice 1. i 4. će svijetliti međusobno jednako, ali slabije od žaruljice 5. 1 bod

Razlog: Kada odvinemo iz grla žaruljicu 3, žaruljice 1. i 4. ostaju spojene u seriju, pa zato obje svijetle jednako, ali je otpor u njihovoj grani veći od otpora u grani žaruljice 5., pa je struja kroz njih manja nego kroz žaruljicu 5. 3 boda

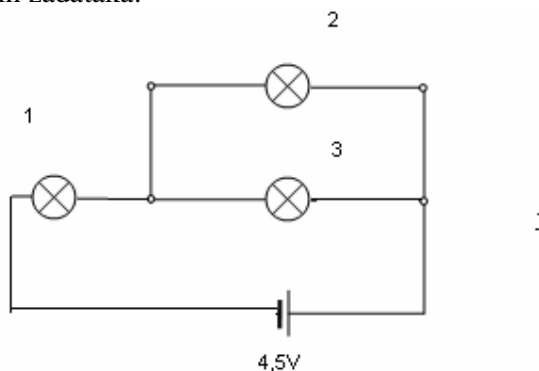
Žaruljica 2. ne svijetli. 1 bod

Razlog: Kroz žaruljicu 2. ne teče struja jer je odvijanjem žaruljice 3. prekinut strujni krug u toj grani. 2 boda

Ukoliko su obrazloženja samo djelomično točna učenik dobiva polovicu bodova predviđenih za to obrazloženje: npr. ako učenik kao razlog za najjači sjaj žaruljice 5. navede da je sjaj najjači jer je struja najveća, a ne spomene otpor – dobiva 1 bod.

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ FIZIKE – 2006/07
Osnovne škole – praktični zadaci - rješenja i bodovanje

Rješenja praktičnih zadataka:

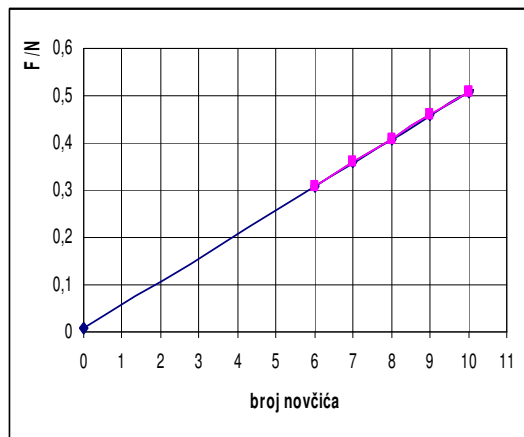
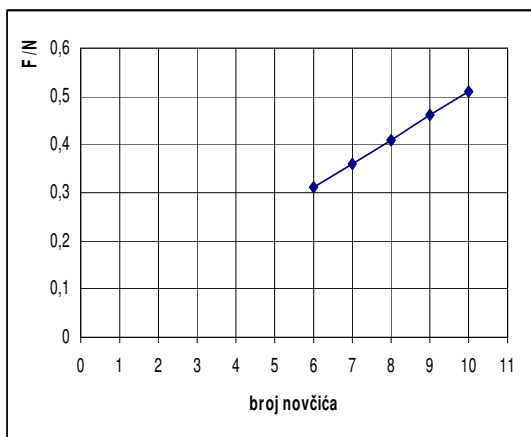

6. Shema	1 bod
$I_1 = 0,180 \text{ A}$	1 bod
$U_1 = 3 \text{ V}$	1 bod
$I_2 = I_3 = 0,090 \text{ A}$	1 bod
$U_2 = U_3 = 1,5 \text{ V}$	1 bod
$R_1 = R_2 = R_3 = 16,66 \ \Omega$	2 boda

Napomena :1. Postoje različite žaruljice, te treba učenicima priznati mjerenja i za druge vrijednosti otpora . Izmjerene vrijednosti I_2 i I_3 ne moraju biti indentične, dok izmjerene vrijednosti U_2 i U_3 moraju. Ukoliko učenik dobije malo različite vrijednosti otpora, a napiše zaključak da su otpori isti dobiva sve bodove.

7. $F_6 = 0,31 \text{ N}$
 $F_7 = 0,36 \text{ N}$
 $F_8 = 0,41 \text{ N}$
 $F_9 = 0,46 \text{ N}$
 $F_{10} = 0,51 \text{ N}$

3 boda

Dijagram (ili jedan ili drugi)

3 boda

Očitavanje $F_{g \text{ konca i selotejpa}} = 0,01 \text{ N}$ (0,005-0.02N)	3 boda
$m = F/10 = 0,001 \text{ kg} = 1 \text{ g}$	1 bod

Na pomena: Težina konca i selotejpa se mogu znatno razlikovati, ali bodove dobiva učenik koji je pravac kroz mjerne točke produžio do točke koja pokazuje vrijednost sile za 0 novčića.

8. Potrebno je prvo odrediti koliko se povisi temperatura poznate mase vode ako je grijemo točno određeno vrijeme.

$$V_{\text{vode}} = 1 \text{ dl} = 0,11$$

$m_{\text{vode}} = 0,1 \text{ kg}$	1 bod
------------------------------------	-------

mjerenje početne temperature vode T_{1a}	1 bod
--	-------

mjerenje vremena zagrijavanja t_a	1 bod
-------------------------------------	-------

mjerenje konačne temperature vode T_{2a}	1 bod
--	-------

Mjerenje ponavljamo, ponovo uzimajući jednaku količinu vode i stavljamo u nju svih 10 novčića, izmjerimo početnu tempereturu i ponovimo mjerenje pazeći da je vrijeme zagrijavanja isto kao i u prvom mjerenju.

$m_{\text{vode}} = 0,1 \text{ kg}$	1 bod
------------------------------------	-------

mjerenje početne temperature vode $T_{1b} \approx T_{1a}$	1 bod
---	-------

mjerenje vremena zagrijavanja $t_a = t_b$	2 boda
---	--------

mjerenje konačne temperature vode T_{2b}	1 bod
--	-------

$P_a = P_b, t_a = t_b \rightarrow Q_a = Q_b$	1 bod
--	-------

$m_{\text{vode}} c_{\text{vode}} \Delta T_a = m_{\text{vode}} c_{\text{vode}} \Delta T_b + 10C \Delta T_b$	2 bod
--	-------

$C_{1 \text{ novčića}} = 2,5 \text{ J/K}$ (2-6 J/k)	1 bod
--	-------

Primjer:

$$V_{\text{vode}} = 1 \text{ dl} = 0,11 \quad m_{\text{vode}} = 0,1 \text{ kg}$$

$$T_{1a} = 18 \text{ }^\circ\text{C}, T_{2a} = 27 \text{ }^\circ\text{C} \rightarrow \Delta T_a = 9 \text{ }^\circ\text{C}, \quad t_a = 180 \text{ s}$$

$$T_{1a} = 18 \text{ }^\circ\text{C}, T_{2a} = 26,5 \text{ }^\circ\text{C} \rightarrow \Delta T_a = 8,5 \text{ }^\circ\text{C}, \quad t_a = 180 \text{ s}$$

Napomena : Treba priznati i bodovati svaki fizikalno ispravni način mjerenja.